

Jeg kommer saa til det tredie Punkt, det er den principielle Forandring, der ikke kunde gennemføres i 1901, nemlig Forbudet mod voksne Kvinders Natarbejde i Virksomheder, som høre ind under Arbejds- og Fabriktilsynet. Det findes i § 25, hvor det forbydes Kvinder at arbejde i Tiden mellem Kl. 10 Aften og 5 Morgen. Der er naturligvis ikke noget Ønske fra de arbejdende Kvinders Side om et saadant Forbud og heller ikke fra Arbejdsgivernes. Det er jo rimeligt. Men det er heller ikke af den Grund, at man foreslaar Forbudet. Der rejstes i 1899—1900 stærk Modstand mod det, væsentligt fra nogle københavnske Damer, og det var, hvad jeg vil kalde af kvindepolitiske Grunde. Man fordrede lige Arbejdstid for voksne Mænd og Kvinder, og det blev gjort til et principielt Spørgsmaal. Af Bilag 9 og 10 vil man se, at ogsaa nu „Dansk Kvindesamfund“ nedlægger Indsigelse imod et saadant Forbud som et skadeligt Indgreb i Kvindernes Erhvervsfrihed. Men i en anden Henseende er Stillingen ikke saa lidt forskellig fra for 10 Aar siden. Den højtærede Indenrigsminister har for Resten omtalt det ret udførligt, og jeg skal derfor gaa kort hen over det. Der blev i 1906 truffet en international Overenskomst mellem saa at sige samtlige europæiske Lande i Bern angaaende Forbud mod Kvinders Anvendelse til Natarbejde i Industrien. Den er indgaaet mellem Sverige, Tyskland, Østerrig, Ungarn, Svejts, Frankrig, Portugal, England, Belgien, Holland, Luxemburg og Danmark. Saa vidt mig bekendt er Forbudet allerede gennemført i samtlige øvrige Lande, men den danske Regering har med Rette taget et Forbehold med Hensyn til Ratificeringen af dens Tiltræden til denne Overenskomst, indtil den fornødne Lovhjemmel forelaa gennem en Forandring af den bestaaende Fabriklovgivning, som vi vidste skulde komme til Revision i 1910. I Tyskland er man gaaet langt videre, idet man der har henført Kvinder til de beskyttede Personer og begrænset deres Arbejdstid ogsaa om Dagen, fastsat Pauser deri, og for Natarbejdets Vedkommende har man forbudt det mellem 8 Aften og 6 Morgen, altsaa paabudt en 11 Timers Hviletid mod 7 Timer i dette Forslag. — Det er ikke noget som helst Ønske om at begrænse Kvindens Erhvervsret, der bevirker, at den danske Regering Gang efter Gang har fremsat Forslag i den Henseende. Det er derimod Erkendelsen af Natarbejdets skadelige Virkninger for Slægtens Sundhedstilstand. Det anses for godtgjort, at det paadrager de kvindelige Arbejdere forøget Syge-

lighed og en Svækkelse af den noget mindre modstandsdygtige kvindelige Organisme. Om Dagen kunne disse Kvinder som Regel ikke sove paa Grund af deres huslige Pligter, og hvis der er Børn, virker Modernes Fraværelse højst ugunstigt paa Familien baade om Aftenen, naar hun gaar, og om Morgenen, naar hun endnu ikke er kommen. Naar vi ellers have en saa fremskredne Lovgivning, er det lidt ejendommeligt, at vi netop paa dette Punkt staa anderledes end de andre Lande. Praktisk talt drejer det sig kun om 300—400 Kvinder, hvis man kan stole paa den Statistik, der ledsager Forslaget. Der er nemlig opkastet nogen Tvivl i saa Henseende. Man har meddelt mig, at der er en Virksomhed, der alene beskæftiger et Hundrede Kvinder, som ikke ere optagne i den foreliggende Statistik. Men gaar man ud fra den Statistik, der foreligger fra statistisk Bureau, drejer det sig kun om 300—400 Kvinder, men disse ere ganske vist ogsaa til Dels beskæftigede i nogle af de allerværste Fag, Tekstilfabrikker, Glasværker, Papirfabrikker og, maaske dog det mindst anstrengende, Bogtrykkerier. Af de 70,000 Kvinder, der arbejde i Danmark i forskellige Virksomheder, er det altsaa kun 1/2 pCt. efter den officielle Statistik, der beskæftiger sig med industrielt Arbejde om Natten. — Der foreslaas her en Overgangstid paa 2 Aar for disse Kvinders Vedkommende, i hvilke de skulle kunne arbejde som hidtil. Jeg er ikke helt sikker paa, om man ikke, hvis den fornødne Kontrol kunde tilvejebringes — og det tror jeg, den kan — kunde lade disse 300—400 Kvinder fortsætte deres Natarbejde som hidtil, saaledes at der kun blev standstø for ny Tilgang af kvindelige Arbejdere til Natarbejde. Forholdet er jo nemlig ikke her det samme som ved Forhøjelsen fra 12 til 14 Aar. Naar nemlig Overgangstiden paa 2 Aar er gaaet, saa ere alle de vedkommende Børn fuldt arbejdsberettigede, og der sker ikke noget Indgreb i deres Erhvervsvirksomhed, Fristen naar jo netop til Maksimum af den Tid, der kan mangle. Men for Kvinderne vil Forholdet være et andet. De ville kun have at undersøge, hvorvidt de kunne finde andet Arbejde, Dagarbejde, i de to Aar, og hvis det ikke lykkes, ere de dermed uden Erhverv. Derfor kunde jeg tænke mig, at man kunde sige: Ja, det, der er sket, det er sket, og gør det saa megen Fortræd, saa har det vel gjort den Fortræd, det kan gøre, og saa lad dem blive ved at arbejde om Natten. — Der har for Resten lydt Røster i Retning af, om man ikke skulde